

החוץ פנימה

שגרה לחיבור בין תחומי עניין אישיים לנושאים שנלמדים בבית הספר.

1. פרטו כאן כמה מן התחביבים או תחומי העניין שלכם **וגם** פרטו כאן כמה מן הנושאים הנלמדים בבית הספר שלכם.

2. מתחו קו בין אחד התחביבים/תחומי העניין שלכם לבין נושא שנלמד בבית הספר. לאורך הקו, כתבו מהו החיבור האפשרי בין השניים. חזרו על הפעולה עבור תחום עניין או נושא אחר (תחום העניין יכול להתחבר לאותו נושא, או לנושא אחר).

3. דמיינו מה באפשרותכם לעשות לצורך חקירה או הרחבה של כל אחד מן החיבורים.

חיבור #2: חקירה או הרחבה אפשרית

חיבור #1: חקירה או הרחבה אפשרית

השקה: מהן כמה עצות אפשריות להפעלה של השגרה ולשימוש בה?

כיצד באפשרותי לסייע לתלמידים ליצור חיבורים מן החוץ פנימה (והאם עלי לחשוש אם החיבורים נראים שטחיים)? ברמה הרחבה ביותר, חיבור הוא כל סוג של יחסים או קשרים הקיימים בין שני דברים או יותר. יש שפע של מקום ליצירתיות, משום שחיבורים יכולים להיות סמליים כמו גם מילוליים. אחת הדרכים שבהן ניתן לסייע לתלמידים היא על ידי כך שתציעו להם לחפש סוגי חיבורים מסוימים. לדוגמה, הם יכולים לחפש חיבורים הקשורים לצורה (למשל, כיצד דברים מעוצבים פיזית או קונסטרואלית, איך הם נראים, ממה עשויים דברים שונים או באילו חומרים הם עושים שימוש); מבנה (לדוגמה, כיצד הדברים מאורגנים, כיצד הם פועלים כמערכת), סיפורים (לדוגמה, הסיפורים שמספרים דברים שונים או שמסופרים אודותיהם, או האופן שבו דברים שונים התפתחו לאורך זמן); הגדרת רעיונות (לדוגמה, נושאים עיקריים, הגדרות, מושגי מפתח); למידה (לדוגמה, האופן שבו אנשים לומדים אודותיהם, אתגרי הלמידה הכרוכים בהם) ותרבות (לדוגמה, המנהגים והמסורות שאנשים משייכים לרעיונות אלה, חשיבותם עבור קבוצות אנשים).

אל תדאגו גם אם התלמידים יוצרים חיבורים שבמבט ראשון נראים כלליים או שטחיים. רוב החיבורים הופכים מעניינים יותר לאחר שמקדישים זמן לחשיבה אודותיהם, והשלב "דמיינו" (3) של השגרה מספק לתלמידים הזדמנות להתעמק בחיבור ולחקור אותו ביסודיות. לדוגמה, תלמידה מסוימת עשויה ליצור חיבור בין שיעורי המחול שלה לבין שיעורי המדע שמתקיימים בבית הספר, וזאת משום שהריקוד מבוסס על גוף האדם, שהוא גם נושא מדעי. על פניו, נראה כי מדובר בחיבור רחב למדי. אולם, כפי שממחישה התשובה הבאה, אם נתעמק מעט בחיבור, נראה כי הוא יכול להיות מעניין ביותר.

כיצד אוכל לסייע לתלמידים לחקור את החיבורים שיצרו? נקודת פתיחה טובה היא על ידי כך שתעודדו את התלמידים לערוך סיעור מוחות בנוגע למספר שאלות הקשורות בחיבורים שלהם. למשל, אם נתייחס שוב לדוגמה שנזכרה לעיל אודות המחול, המדע וגוף האדם, להלן מספר שאלות נוספות שהתלמידים יכולים לשאול. באיזה אופן מעורבות במחול מערכות שונות של הגוף - לדוגמה, מערכת השרירים או מערכת השלד? באיזה מובן דומה המחול עצמו למערכת הגוף? מה תהיה חוויית היצירה של ריקוד, אשר שואב את השראתו מהפעלת הנירונים במוח, או ממערכת הדם? כיצד משפיע הריקוד על בריאותם של בני אדם?

מה צריכים התלמידים לעשות לאחר שימוש בשגרה? האם עליהם להמשיך ולהתעמק ברעיונות שלהם? קיימות שתי אפשרויות. האחת כמובן כוללת את עידוד התלמידים להמשיך לחקור את הרעיונות שהעלו. הם יכולים לעשות זאת במסגרת פרויקט מיוחד, או כחלק מתכנית הלימודים הרגילה. אבל גם אם לא יהיה המשך, ההתעמקות והחקירה של התלמידים את החיבורים כדאית מאוד. מדוע? כיוון שידע מיועד לשימוש, ומבחינת התלמידים יש עניין בעצם ההתעסקות בחיבורים. כמו כן, שימוש קבוע בשגרה יסייע לתלמידים להתרגל ליצירת חיבורים. זכרו את העיקרון שמתואר במבוא לחומרי "הידע הנייד": מה שתלמדו - הוא מה שתעשו. סביר להניח, שתלמידים אשר יוצרים חיבורים לעתים תכופות כחלק מתהליך הלמידה ימשיכו ליצור חיבורים גם בשלבים מאוחרים יותר. יתר על כן, לעתים הלמידה הבית ספרית עשויה להיתפס כמנותקת מחיי התלמידים שמחוץ לכותלי בית הספר. אבל הלמידה מתרחשת בכל מקום. על ידי כך שיתרגלו ליצור חיבורים "מן החוץ פנימה", התלמידים יתחילו לראות את הלמידה כפי שהיא באמת - חוויה שנמשכת לאורך החיים ומכסה את כל תחומי החיים.

פותח על ידי Project Zero, מרכז מחקר
בבית הספר לחינוך של אוניברסיטת הרווארד

מרדכי נרקיס 11, ירושלים 9246115
טלפון. 02-6436881
office@brancoweiss.org.il
www.brancoweiss.org.il

ברנקו וייס
חינוך. חשיבה. יוזמה